

Сургъулин давон джилин ашиг диглэд, шин джилд бөлдөр көлгөн

Сургъулин джил чилэ. Шууген бичкэдун дун уурал, школумудин коридорумуд боли классмуд конайрид улад.

Багширт боли сургъульчирт эн джил бмнхэн ик оньчта боли, тер юнъгад гихлэ, школумудар шуурин тонь хасгда, дорвагч, сургъадгч боли иймдгч, йнсдгч классмудар болхла нам шуур бдгнхь ууруль. Ганцхи доладгч класс боли арвадгч класс төгсгиджэх сургъульчир шуурин огчихв. Тегид-чиги, багшир сургъульчирин медринг саянар хилдэж, тедн ямаран темдгтэйгэр джиллин эргид сурчасн болиа, теруиднь оньган огч, тоолдэж, медрлин темдгудинь тэвх зөвтэ, юнъгад гихлэ, тер темдгудэс иштэгээр дарук классмудт сургъульчир нургалдэж орулдгдг болэ.

Сургъулин джил чилсн ашинь хэлхлэ, сургъульдан шилдгуднь икдлэ, хошагчад джилд давтдгудинь тонь багърснэ узгднэ. 1955—56 джилд Элст балгэсна, Яшкульск боли зэрм наадк районин школумудар тави сургъульчир болгэна негнь ард улдэж йовсн болхла, эндэл 9—10 сургъульчир болгэна негнь болдэж багърэ. Сарпинск боли Целинн района школумуд 93 процент кургдж сургъуль даслгынг кудэв. Кесг олон школумудар сургъульчир цуг предметсэрин сэн темдгтэйгэр чилэсн бэйна. Хальмг таньгчар 30 гар тинм школумуд бэйна. Теднэ тоод Чкаловск эклцин школ (багшинь Шапошникова), Обилинск эклцин школ (багшинь Охрименко), Артезианск селанэ эклцин школ (багшинь Новожилова), Балковск эклцин школ, Ленинск семилети боли нань чигн кесг школумуд сэн үзмдэжтэйгэр сургъулин джилэн төгсэв.

Хальмг таньгчар арвадгч классмудт сурчасн 580 сургъульчирас 20 шахуны алтн боли мөнхн медальтэйгэр сургъулан төгсгидхэв. Ганцхи Западн районд 10-ч классмудт сурчасн 132 сургъульчирас 4-н алтн медальтэйгэр, 8-н мөнхн медальтэйгэр школан төгсгидхэв. Башантин дундин школ 10-ч классчилэсн сургъульчирарн бахтэж чадажана.

Всеобучин туск йосиг делггудэж кудэхин төлэ школумудар ик кдлмш кегдэ. Тер учрар, школумуд хайдг сургъульчирин тонь икэр багърэ. Улгүрлхд, Целинн районд зөв-учр угагчар школд эс сурчасн—4-н сургъульчир боли, Яшалтинск районд 17, Элст балгэснд—8 кун сурсн уга.

Болв школд орх наста бичкэдудиг тоолдэж диглэж, тедниг негн куртлнь школумудар орулдж авлгэнд, ода бийнэ ик дуту-дунд йовдлмуд бэйна. Сургъуль-эрдмин халхин отделмуд, школумудин боли сельсоветин гардачир эн ик чинртэ төрт оньган муугчар бгсн учр деерэс ним дуту байдл үзгиджэнэ. Эн тоот хаджгэр йовдлмудиг даруд уга кех кертэ.

Одгэ цагт таньгччин школумудар сургъулин шин джилд шунмгча белдэр кегдэж йовна. 187 школас ик зунь яслгэан боли тулэ белдлгэан эклчксн бэйна. Июль сарин нег

шинд 20 школ сургъулин шин джилдэн бел болчксн бэйна. Приютненск, Яшалтинск, Западн, Сарпинск райодар школумуд, школин интернате боли багшир байдг гермуд яслгэин тургяр кегдэж йовна.

Цуг райодар боли Элст балгэснд сургъульчирт керттэ хамг дегтрмудинь 70 процент кургдж авад ирчксн бэйна. Хуучн дегтрмудиг селвэд, сольдаж хулдэжана.

Сургъулин давсн джилд боли шин джилд белдэр келгэин эрдм-сургъулин отделмудин боли школумудин кдлмшт мел эндэ уга гихлэ, буру болх гидж келх керттэ. Кесг олон школумудар хошагчад джилдэн давтэж боли сургъульдан ард улдэж йовх сургъульчир ода бийнэ олон, школин гермуд хашнгар ясгидж йовна, тулэ белдэж зөблгэан нам кегдэжэхш, сургъульчирт керттэ хамг дегтр, тетрадь, карандаш боли нань чигн олон зусн керттэ юмсинэ авч ирдэжэхш. Улгүрлхд, Яшалтинск, Западн, Целинн, Юстинск, Черноземельск районин зэрм школумудар эн хаджгэр йовдлмуд үзгднэ. Тинм дуту-дунд байдл Приозери боли Яшкульск районин школумудар бас харгэна. Элст балгэсна школин ах сургъульчир керттэ тоот дегтрмудир пулган теткдэд уга. Эннэ ганцхи книготорг муугчар кдллэжэснэ уршг.

Районин боли балгэсна сургъуль-эрдмин отделмудин гардачир, Элст балгэсна книготорг боли райпотребсоюзмуд сургъулин джил эклхэс оми, сургъульчириг дегтрмудир тетгх, теднд школын формис авч ирдэж белдх, дакад сургъульчириг халуу хотар тетгх буетмуд школумудар бурдэхд оньган огч, эврэннэ нег бачм төр гидж зүтгх зөвтэ.

Ирх сургъулин джил хальмг таньгччин школумудт бмнхэн талдан болх. Юнъгад гихлэ, орс келнэ классмудас талдан, хальмг негдгч классмуд гархмн, 2-ч боли 7-ч классмудар болхла хальмг келн сургъгдхмн. Хальмг келн амтн Төрски газртан ирдэж учрар июль сарин 15-д, сургъульд орх наста хальмг 2200 күүкд-кбвуд таньгчар тоод авдчксн бэйна, сургъулин джил эклэ эн то улм бсхмн.

Зурагчар болхла хальмг таньгччин школумудар хальмг келэр негдгч 50 классмуд гархмн. 15-н эклцин школумуд шинэс сектлхн, долан джилэ сургъулин 10 школиг дундинд хуврэхмн. Цуг таньгчар 204 школ кбдлх зөвтэ. 400 сургъульчир дасдг дундин школ Элст балгэснд август сарла кегдэж чилэгдлэжэнэ. Каспийск боли Западн райодар неджэгдэ долан джилэ сургъулин

школумуд бйргдэд дуусгдэжана.

Сарпинск, Западн боли Яшалтинск райодар сургъуль-эрдм делггүлгэин кдлмшт оньг икэр бгдэжэнэ. Эн районин колхозмуд боли совхозмуд эврэннэ чидлэри донь-нолд болла, эклцин боли долан джилэ сургъулин школумудин гермуд шинэс бэрдлэжэхэнэ, хуучн гермудин боли школин интернатмудиг ясдажана.

Школин гермудиг, интернатмудиг боли багширин бэйх гермудиг цаглань ясдаж, диглэж, сургъулин джилд бел келгэин хамг олон зусн ил бэйх тосхлтин материалас иштэ кудг зөвтэ. Болв мана Хальмг тивггчд бэйх главснабсбьтин агентствэ школумудиг сургъулин джилд бел кехд цуг керттэ тоот тосхлтин материалмудар муугчар тетгдэжэнэ. Керттэ тоот тосхлтин материалиг школин гардачир тулдо авч чадлгар цааранднь кех керттэ.

Таньгччин школумудиг сургъулин шин джилд бел кех эрки төр, районин эрдм-сургъулин отделмудин, школин боли сельсоветмудин оми тэвгдэж бэйна. Школд орх наста бичкэдун тоогэинь саянар диглх, тер дотр хальмг улсин бичкэдудиг алдло тоолх керттэ. Тингэж тоолдэж диглхлэ, шинэс хальмг келнэ классмуд боли школумуд секхда амр болх зөвтэ. Сентябрь сарин нег шинд школд орло нег-чигн бичин күүкд улддо болдгар эн кдлмшиг кех керттэ. Шинэс бурдэжэх классмудиг боли школумудиг цуг керттэ олгэдэрнэ, сургъулин багширар тетгх—бас нег эрки төр.

Школумудиг сургъулин шин джилд цаглань белдхин төлэ школумуд боли сельсоветмуд хоорнд социалистическ дбрлдэ кегдэ, тер дбрлдэнэ ашинь хэлэдж темдлх кертэ.

Август сарин 15—20-с ора бишэр, белн болсн школумудиг райисполкомсин шишлнь комисс актэр диглэж авх зөвтэ. Омн джилмудт гарсн хаджгэр йовдлмудиг дакдэ давтэж болшго.

Сургъуль-эрдмин отделмуд, школумудин боли сельсоветин гардачир олон амтнэ доньгэр тушг кедж, партийн организацин гардпрт эн ик чинртэ төриг таслэж, цаглань кудэхнэ лавта.

Сургъульчир саянар сургъулан сурхднь, багшир кдлмшан куданьгүтэйгэр кехднь аль-бис эв-аргэинь олдж диглэж бгхлэ, эн кдлмш агчу ик динлврмудтэ болдэж, алдр Октябрин 40-ч джилин бониг тослгэна ах белгнэ болх зөвтэ.

В. А. СЕРЫХ,
Таньгччин эрдм-сургъулин
отделин школын инспектор.